

доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>. – Назва з екрану.

9. Смірнова К. В. Екологізація економіки України: необхідність та основні напрямки // Вісник Одеського державного екологічного університету. – 2010. – Вип. 9. – С. 49–53 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Natural/Vodeu/2010_9/6%20Smirnova.pdf. – Назва з екрану.

УДК 351.82:338.24(477.74)

Іван Марзак

КРАЩІ ПРАКТИКИ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ІННОВАЦІЇ В БЮДЖЕТНІЙ ПОЛІТИЦІ КОМІНТЕРНІВСЬКОГО РАЙОНУ

У статті висвітлені успіхи з реалізації соціальних ініціатив та економічних реформ, виконання положень Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» та програмних документів економічного та соціального розвитку району, області, країни.

Ключові слова: «Народний бюджет», економічний потенціал, місцеві бюджети, бюджетна політика, інвестиції.

Вагомі здобутки району в результаті тісної співпраці влади з інвесторами, наявність конструктивного діалогу влади з бізнесом, забезпечення наповнення бюджетів та висока ефективність їх видатків – це показник успіху реалізації проголошених Президентом України В. Ф. Януковичем соціальних ініціатив та економічних реформ, цілеспрямованої роботи команди голови Одеської облдержадміністрації Е. Л. Матвійчука, виконання положень Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» та програмних документів економічного та соціального розвитку району, області, країни.

Для забезпечення довгострокового сталого зростання економіки за рахунок вивільнення підприємницької ініціативи і стимулювання інвестицій в Україні, області та районі йде активне удосконалення регуляторної політики, спрощуються дозвільні процедури, знижується адміністративне і податкове навантаження на бізнес, що дасть можливість, в першу чергу, значно збільшити надходження до бюджетів усіх рівнів. Отримані здобутки доцільно систематизувати за наступними напрямками.

Економіко-географічне положення та привабливі сторони району. Комінтернівський район розташований у південно-східній частині Одеської області, має вигідне географічне положення, вихід до Чорного моря та Куяльницького, Тилігульського та Малеого Аджаликського лиманів.

Загальна площа району – 148,8 тис. га, біля 70 тис. населення району мешкає в 66 населених пунктах (із

них 3 – селища міського типу), що об'єднані 20 сільськими і 3 селищними радами.

Особливість економіко-географічного розташування полягає у наступному: сприятливі кліматичні умови, розвинута мережа залізничних та автомобільних магістралей, високий рекреаційний потенціал Комінтернівського району, можливості для місцевих курортів та здравниць світового рівня.

Район має ряд перспективних територій – це узбережжя Чорного моря, Тилігульського та Куяльницького лиманів, де розташовані цінні та унікальні природні комплекси. В районі понад 2220 га рекреаційних територій.

За рівнем соціально-економічного розвитку район протягом 2010–2012 років є одним із лідерів в Одеській області.

Заробітна плата, зайнятість, розвиток підприємств та інновації. Розмір середньомісячної номінальної заробітної плати по району є найвищим серед районів області – 3 151 грн (станом на 01.12.2012 року).

Невиплаченої заробітної плати по району немає з урахуванням економічно активних підприємств, суб'єктів господарювання, щодо яких реалізуються процедури відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом, а також економічно неактивних підприємств.

В районі спостерігається постійне зростання кількості зареєстрованих фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб. Станом на 1 січня поточного року зареєстровано: юридичних осіб – 1 813; фізичних осіб-підприємців – 5 054.

Обсяг податкових надходжень – доходів місцевих бюджетів станом на 01.01.2013 р. – склав 253 млн 779 тис. грн, в тому числі власних надходжень – 113 млн 328 тис. грн та є одним із найкращих показників по області.

До районного бюджету за 2012 рік з податку на доходи фізичних осіб надійшло 77 млн 500 тис. грн. Для порівняння, у 2009 році – 41 млн 570 тис. грн, в 2010 р. – 65 млн 615 тис. грн. Тобто, у порівнянні з 2009 роком надходження даного виду податків у 2012 році зросли майже вдвічі.

Плата за землю надійшла до бюджету в сумі 33 млн 637 тис. грн (в 2009 році – 18 млн 923 тис. грн., в 2010 р. – 23 млн 886 тис. грн).

Ці два джерела поповнення бюджету є найвагомішими у загальному обсязі надходжень до місцевих бюджетів Комінтернівського району (98,1% всіх надходжень).

Бюджет розвитку району в 2012 році становив 27 млн 732 тис. грн, що в 9 разів перевищує аналогічний показник 2010 року.

Незважаючи на світову кризу, у Комінтернівському районі зросли інвестиційні потоки. Станом на 1 жовтня 2012 року загальна сума прямих іноземних інвестицій в економіку району становила понад 88 млн. дол. США. Прямі іноземні інвестиції надійшли з 25 країн світу. Обсяг прямих іноземних інвестицій на одну особу населення району склав 1276,3 дол. США. Темп зростання обсягу прямих іноземних інвестицій – 102,2% до обсягів на початок 2012 року.

У сфері торгівлі, ресторанного господарства та побутового обслуговування в 2012 році створено більше 500 нових робочих місць.

Введено в експлуатацію новий, один із найбільших у Європі супермаркет «Таврія-В» в ТЦ «Суворовський», площею понад 22 000 кв. м, та паркуванням на 600 автомобілів. Супермаркет розрахований на 400 робочих місць. Середня заробітна плата – 2 500 грн. Загальний об'єм вкладених інвестицій – 86 млн. грн. Створені нові робо-

чі місяця автоматично збільшили надходження податку з доходів фізичних осіб в районний бюджет. За рік роботи підприємства очікується отримати 1 млн. 800 тис. грн.

У листопаді 2012 року введено в експлуатацію I чергу оптового сільськогосподарського ринку «Початок». Для зареєстрованого ринку праці характерними стали тенденції зменшення кількості незайнятого населення, що звернулось до служби зайнятості, зменшення рівня зареєстрованого безробіття та збільшення кількості новостворених робочих місць.

Рівень зареєстрованого безробіття в районі станом на 1 січня 2013 року становив 0,3% та залишається одним з найнижчих серед районів Одеської області.

Ініціатива «Народний бюджет». У 2012 році вперше в країні бюджет став формуватися за системою не згори-донизу, а навпаки – на місцевому рівні визначалися першочергові видатки.

У побудові громадянського суспільства де на чільне місце поставлені інтереси людини стала ініціатива голови Одеської обласної державної адміністрації Е. Л. Матвійчука «Народний бюджет».

Завдяки значному збільшенню бюджетних надходжень у районі з'явилася можливість фінансування ряду життєво важливих об'єктів для розвитку територіальних громад, поліпшення добробуту його мешканців. Та саме новий підхід до формування видаткової частини бюджету надає змогу якомога повніше врахувати думку більшості мешканців району, визначити першочергові напрями бюджетного фінансування, пріоритети розвитку громад. Було проведено анкетування та сходи громадян у кожній сільській, селищній раді району, де людям було запропоновано висловитися за трьома напрямками:

- перше – визначити пріоритетні об'єкти, які вони хочуть, щоб у наступному році були побудовані у їхньому селі;
- друге – визначити пріоритетні об'єкти, які мають бути споруджені у районі;
- третє – визначити головні об'єкти, які будуть споруджені в області.

Загальний обсяг фінансування з місцевих бюджетів у 2012 році склав понад 280 млн. грн, у тому числі капітальні видатки на 380 об'єктах на загальну суму понад 72 млн. грн, зокрема, профінансовано:

- 40 об'єктів освіти на суму більше 4 млн. грн;
- соціальний захист населення 26913 одержувачів – понад 82 млн. грн; у тому числі матеріальна допомога малозабезпеченим громадянам з місцевого бюджету – понад 4 млн. грн (більше 5 тис громадян);
- об'єкти культури – більше 1, 5 млн. грн;
- 1 об'єкт фізичної культури і спорту – понад 170 тис. грн;
- 9 об'єктів охорони здоров'я – 1,5 млн. грн;
- 73 об'єкта житлово-комунального господарства, благоустрою і ремонту доріг – понад 17 млн. грн.

У 2012 році газифіковано 6 населених пунктів (с. Сербка, с. Благодатне, с. Благоево, с. Нова Дофінівка, с. Вапнярка, селище Нові Біляри), на що виділено понад 20 млн. грн.

У цілому по району підведено газ до 34-ох населених пунктів з 66; природним газом користується 80 % населення району; прокладено більше 10 км газопроводу високого тиску і більше 34 км середнього тиску. У 2013 році планується газифікувати ще 4 населених пункти.

В рамках реалізації ініціативи «Народний бюджет», в Комінтернівському районі були відкриті такі значні об'єкти:

- приміщення Міжрайонного реєстраційно-екзаменаційного відділу;
- тенісний корт, відкрито відділення територіального центру для соціально-побутової адаптації;
- проведено капітальний ремонт пологового відділення Комінтернівської центральної районної лікарні;
- проведено роботи з берегоукріплення в с. Крижанівка.

Фінансово-інвестиційна політика району. Ці та багато інших вагомих здобутків району великою мірою стали можливі завдяки безумовному виконанню доручень голови Одеської обласної державної адміністрації Матвійчука Е. Л. щодо реалізації інноваційних підходів у виконанні бюджетів, наповненні їх дохідної частини, проведення виваженої інвестиційної політики з наступним здійсненням постійного особистого контролю.

Починаючи з 2010 року, з моменту приходу до влади команди Президента України В. Ф. Януковича, інвестиційна політика діючої влади чітко будується на повній співпраці з інвестором. Своєчасним та актуальним став Закон України № 2623-VI від 21 жовтня 2010 року «Про підготовку та реалізацію інвестиційних проектів за принципом «єдиного вікна», який набув чинності з 1 січня 2012 року. Відповідно до даного Закону проводяться консультації щодо шляхів вирішення питань залучення потенційних інвесторів відповідно до їх потреб та інвестиційних можливостей, а потім протягом всього процесу інвестування фахівці з районної державної адміністрації супроводжують його по всім інстанціям. Починаючи від пошуку капіталовкладення, грамотної юридичної консультації спеціалістів, завершуючи наданням відповідних юридичних послуг, оскільки законність, правовий захист, прозорість та відкритість у діяльності є першочерговими завданнями.

Слід відзначити, що в процесі налагодження співпраці з інвесторами, велике значення має постійна увага, особистий вплив та контроль з боку голови обласної державної адміністрації Е. Л. Матвійчука. Якщо виникають труднощі, які на районному рівні вирішити неможливо, ми з потенційними інвесторами завжди можемо розраховувати на підтримку та допомогу губернатора, і це дає впевненість, що районна влада є водночас захисником та партнером бізнесу.

Наукова співпраця з Одеським регіональним інститутом державного управління НАДУ при Президентіві України. Важливим елементом досягнення успіху є співпраця із науковцями. Комінтернівською райдержадміністрацією спільно з Одеським регіональним інститутом державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України з метою збільшення обсягів залучення інвестицій в економіку Комінтернівського району розроблено концепцію створення індустріального парку на території району. В процесі розробки визначено особливості застосування інституційно-правового та ресурсно-технологічного забезпечення для реалізації програми створення індустріального парку із урахуванням специфіки Комінтернівського району, удосконалення механізму державно-приватного партнерства; узагальнено вітчизняний та зарубіжний досвід стратегічного планування зовнішньо-економічної інтеграції.

Завдання 2013 року. Основними завданнями районної влади у 2013 році в рамках реалізації заходів, передбачених Програмою залучення інвестицій в економіку Комінтернівського району на 2012–2015 роки, затвердженою рішенням районної ради № 279-VI від 27 квітня 2012 року, є:

- залучення інвестицій в економіку Комінтернівського району;
- формування позитивного іміджу району та його популяризація серед потенційних інвесторів;
- розвиток інфраструктури підтримки інвестиційної діяльності;
- визначення пріоритетів і потреб територій району в інвестиціях та підготовка інвестиційних пропозицій;
- розвиток нових форм залучення інвестиційних ресурсів – створення індустріальних (промислових) парків;
- створення сприятливих умов для ведення бізнесу та інвестування капіталу в економіку району суб'єктами господарювання різних форм власності;
- залучення іноземних інвесторів та їх забезпечення належною інформацією;
- моніторинг інвестиційної діяльності та задіяння додаткових стимулів залучення інвестицій для вирішення проблем соціально-економічного розвитку району, в першу чергу пріоритетних.

Кожен реалізований інвестиційний проект – це поповнення районного бюджету, що, в свою чергу, дає можливість покращити рівень соціального захисту населення району, спрямувати кошти на потреби районної центральної лікарні, шкіл та дитячих садків.

Саме цей напрямок у роботі районної влади допомагає створювати нові робочі місця, що позитивно впливає на зростання податкових надходжень з доходів фізичних осіб, веде до зростання надходжень до районного бюджету, забезпечується легалізація заробітної плати та підвищення показників щодо надходження коштів за оренду землі.

Тому ми не чекаємо інвесторів, сидючи в кабінетах, а ведемо цілеспрямовану роботу щодо їх пошуку, організуємо інвестиційні форуми, беремо участь в обласних науково-практичних конференціях та проводимо відповідні районні заходи. Зокрема, нещодавно, 30 листопада 2012 року в с. Візірка на базі підприємства «Трансінвестсервіс» відбулась конференція за темою «Інвестиційний потенціал Комінтернівського району». З метою налагодження партнерських стосунків з інвесторами, ознайомлення з інвестиційним потенціалом району та вивчення потенційних можливостей інвесторів голова райдержадміністрації в складі делегації від Одеської області протягом 2011–2012 років двічі відвідував Китайську Народну Республіку. Під час візитів було досягнуто домовленостей у подальшій співпраці, намічено спільні завдання на найближчий період.

На сьогоднішній день в Комінтернівському районі розпочато та активно ведеться будівництво:

- І черги олійноекстракційного заводу ТОВ «Олсідз Блек Сі». Планова потужність заводу 1700 т/д насіння соняшнику, сої – 1200 т/добу та ріпаку – 1400 т/добу. Обсяг інвестицій – 89 млн. дол. США, нових робочих місць – 250, середня заробітна плата – 3500 грн. За рахунок податку з доходів фізичних осіб, найманих працівників лише цього підприємства, очікується отримання щорічно в бюджет району 1 млн. 575 тис. грн.;
- заводу з переробки, зберігання і транспортування рослинних олій «Risoil». Обсяг інвестицій – 15 млн. дол. США, нових робочих місць – 40, середня заробітна плата – 3000 грн. За рахунок податку з доходів фізичних осіб, найманих працівників заводу «Risoil» планується отримувати в бюджет району щорічно 216 тис. грн.

Розроблено наймасштабніший не лише в районі, а й в Україні, проект будівництва індустріального парку

«Кремидівський», площею понад 1 337 га, який об'єднує: забезпечення всіх типів комунікацій; будівництво промислових, складських та офісних приміщень; проектування під'їзних доріг, будівництво житлового комплексу «Кремидівський»; реконструкцію аеродрому та привокзальної площі. Завдяки реалізації даного проекту планується створити більше 20 тис. нових робочих місць з середньою заробітною платою 3 тис. грн.

За попередніми розрахунками, надходження до бюджету за рахунок податку з доходів фізичних осіб за рік складуть 108 млн. грн.

Розроблено проект будівництва індустріального парку «ТІС», який розраховано на 5 тис. робочих місць, з середньою заробітною платою 4 000 тис. грн. Загальний обсяг інвестицій становить 1 млрд дол. США. Будівництво індустріального парку «ТІС» забезпечить не лише додаткові надходження до районного бюджету, створення нових робочих місць, а й можливість значно розширити межі села Візірка, на території якого планується будівництво. Окрім того, індустріальний парк «ТІС» – сукупність всіх благ цивілізації: наявність робочих місць та забезпечення працюючих житлом, оснащеним системою водопостачання, опалення і каналізації. За попередніми розрахунками, надходження до бюджету за рахунок податку з доходів фізичних осіб за рік складуть 36 млн. грн.

З метою розвитку галузі сільського господарства та забезпечення населення якісною продукцією планується реалізація проекту будівництва вітче ферми на площі 40 га, яка розрахована на 5 000 голів. Обсяг інвестицій становить 25 млн. дол. США, нових робочих місць – 40, середня заробітна плата – 3 тис. грн. За рахунок податку з доходів фізичних осіб, найманих працівників ферми планується отримувати в бюджет району щорічно 216 тис. грн.

Література.

1. Закон України «Про підготовку та реалізацію інвестиційних проектів за принципом «єдиного вікна» № 2623-VI 21 жовтня 2010 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.
2. Закон України «Про індустріальні парки» від 21 червня 2012 року № 5018-VI // Законодавство України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.
3. Закон України «Про інвестиційну діяльність» № 1560-XII від 18 вересня 1991 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.
4. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19 березня 1996 року № 93/96-ВР // Законодавство України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.
5. Постанова Верховної Ради України «Про Основні напрями бюджетної політики на 2013 рік» від 22 травня 2012 року № 4824-VI.
6. Розпорядження голови Одеської обласної державної адміністрації від 22.02.2011 року № 98/A-2011 «Про утворення обласної ради вітчизняних та іноземних інвесторів».
7. Рішення Одеської обласної ради від №76-VI від 18.02.2011 // «Про затвердження Програми залучення інвестицій в Одеську область на 2011–2012 роки».
8. Рішення Комінтернівської районної ради від 27.04.2012 року № 279-VI // «Програма залучення інвестицій в економіку Комінтернівського району на 2012–2015 роки».

9. Рішення Комінтернівської районної ради № 378-VI від 26 грудня 2012 року « Про затвердження Програми розвитку малого і середнього підприємництва в Комінтернівському районі Одеської області на 2013–2015 роки».

10. Рішення Комінтернівської районної ради № 377-VI від 26 грудня 2012 року «Про затвердження Програми соціально-економічного та культурного розвитку Комінтернівського району Одеської області на 2013 рік».

11. Гаман М. Світовий досвід стимулювання інновацій та можливості його застосування в Україні / М. Гаман // Вісник НАДУ. – 2004. – № 1.

УДК 351.82:336.14

Марк Мироненко

МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗБАЛАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

У статті систематизовано теоретичні аспекти використання міжбюджетних трансфертів, проведено аналіз динаміки та структури міжбюджетних трансфертів, що виділені місцевим бюджетам Вінницької області з державного бюджету.

Ключові слова: міжбюджетні трансферти, державне регулювання, місцевий бюджет, державний бюджет, дотації, субвенції, місцеве самоврядування.

Постановка проблеми

Однією з головних тенденцій, що характеризують сучасну систему міжбюджетних відносин в нашій країні, є відмова від практики розмежування бюджетних надходжень шляхом застосування нормативів відрахувань від регульованих доходів, яка до 2001 року була домінуючою у процесі перерозподілу фінансових ресурсів між бюджетами. Натомість пріоритетне значення у вітчизняній системі міжбюджетних відносин належить сьогодні прямим міжбюджетним трансфертам, в основі розрахунку яких лежить застосування формульного підходу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Розробка теоретичних і практичних засад наповнення місцевих бюджетів України та формування міжбюджетних відносин останніми роками перебувають у центрі уваги науковців, працівників органів державної виконавчої влади, місцевого самоврядування, фінансових органів, досліджуються у працях багатьох вчених – економістів В. Андрущенко, В. Базилевича, О. Василика, М. Гапонюка, А. Даниленка, А. Загородного, О. Кириленка, С. Слухая, І. Чугунова та інших.

Актуальність цієї проблематики підкреслює О. Д. Василик, якій зазначає, що лише декілька областей можуть забезпечувати себе коштами, необхідними для їх ефективного функціонування. У багатьох областях України дотації одержують від 80 до 90 % місцевих бюджетів без урахування об'єктивних причин [1].

В свою чергу О. П. Кириленко відмічає, що розширення географії дотаційності територій і включення до їх складу всіх адміністративно-територіальних одиниць перетворює бюджетні трансферти із засобу надання фінансової допомоги у важіль для здійснення перероз-

подільних процесів. Причому причину такого становища слід шукати не в самій системі бюджетних трансфертів, а у недосконалості системи розмежування доходів між ланками бюджетної системи і видами бюджетів [2].

Велике значення для дослідження мають праці відомих фахівців, які присвячені загальнотеоретичним питанням державного управління в різних аспектах життєдіяльності та особливостям прийняття державно-управлінських рішень, а саме: О. Амосова, В. Бакуменка, В. Бодрова, А. Дегтяра, М. Корецького, В. Корженка, М. Латиніна, В. Мартиненка, А. Монаєнка, Н. Нижник, Г. Одинцоваї, І. Розпутенка та ін.

У той же час, бракує комплексних досліджень щодо особливостей формування цілісної і збалансованої бюджетної системи з урахуванням сучасного стану соціально-економічного розвитку регіонів України, зокрема, у частині регулювання міжбюджетних відносин як найскладнішої проблеми.

Метою статті є вивчення особливостей збалансування соціально-економічного розвитку регіонів за допомогою використання міжбюджетних трансфертів.

В цілому, трансферти (від лат. *transfere* – перекладати, переносити) характеризують процес передачі майнових цінностей між суб'єктами економічних відносин на безповоротній та безоплатній основі, при якому відбувається передача права власності на кошти. Трансферти суттєво відрізняються від кредитних відносин, які передбачають зворотність та платність передачі коштів. Бюджетні трансферти як окремий вид трансфертних платежів передбачають переказ коштів до бюджетів різних рівнів на вказаних вище засадах.

Згідно з Бюджетним кодексом України, міжбюджетні трансферти – це кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого.

Система трансфертів сприяє згладжуванню нерівностей між адміністративно-територіальними одиницями, зумовлених соціально-економічними особливостями та можливостями кожного регіону. В нашій країні, як і багатьох інших, вона є основним інструментом збалансування бюджетів.

Особливе значення механізму міжбюджетних трансфертів полягає в тому, що його застосування сприяє істотному зменшенню суб'єктивного впливу як вищих органів влади, так і органів місцевого самоврядування на результати визначення обсягів фінансової допомоги, що передається до бюджетів [3].

Основними функціями міжбюджетних трансфертів є вирівнююча та стимулююча. Адже ефективно діюча система міжбюджетних трансфертів має не тільки забезпечити справедливий розподіл коштів між бюджетами відповідно до повноважень на здійснення видатків, але й стимулювати зусилля з боку місцевих органів виконавчої влади та самоврядування щодо покращення податкової спроможності місцевих бюджетів. З метою належного виконання покладених на неї функцій доцільна система міжбюджетних трансфертів повинна характеризуватися низкою ознак. Такими ознаками є економічна ефективність, справедливість, простота адміністрування і політична підзвітність.

Сьогодні в нашій країні основними законами, які регулюють питання, пов'язані з функціонуванням системи міжбюджетних трансфертів, є Бюджетний кодекс України та Закон України «Про міжбюджетні відносини між районним бюджетом та бюджетами територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань» від 01.07.2004 №1953-IV.

Згідно з визначенням, поданим у Бюджетному кодексі України, міжбюджетні трансферти – кошти, які безо-

Мета

Вигляд основного матеріалу